

SLOVENSKI NAROD

shaja vsak dan popoldne, izvenli modle in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja lečno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravitelji: Knafljeva ulica št. 9, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 9, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Praktična politika.

Slovenci veljamo za hladnokrvne ljudi. Na prstih ene roke lahko naštejemo iz vse svoje dolge preteklosti prilike in dneve, ko so nam prikupela naša čustva in smo šli manifestirati na ulico. Zato smo pa bili mnogo bolj živili v podrobnem delu. Pred vojno se je celo pojavila dijaška stranka, dijaški idejni pokret, ki si je zapisal na zastavo svojega mladeniškega idealizma, da se posveti manjšinskemu delu, to je podrobnemu udejstvovanju na poljih človeškega življenja, v prvi vrsti torej aktualnega manjšinskega, narodno-obrambnega dela. V tistem času smo tudi postavili vprašanje slovenske kulture kot problema podrobnega dela. Ustvarjamo na poedinah političnega življenja podrobno, od stopnje do stopnje, bodimo realni, kakor so Čehi. Prepustimo drugim visoka, meglena, splošna vprašanja in pogledimo se rajši v naše konkretne težave, v podrobna stremjenja gospodarstva, književnosti in duševne kulture.

Načelo podrobnega dela in napredka nam leži torej nekako v krvi. To načelo moramo sprovesti v novi državi tudi v politiki! Doslej smo se v politiki vse preveč pripravili na načelna vprašanja. Prepričani smo bili, da naše dobre svedbe. Saj ni menda Slovenca, ki ne uvidi, da je spas Slovencev v Jugoslaviji in sicer v taki Jugoslaviji, ki odpira Slovenim, slovenski gospodarski pridnosti ter inteligenci kar najširša vrata! Mi si želimo Jugoslavijo, v kateri se lahko ekspanziramo! Če se izoliramo od Hrvatov in Srbov in se poskrbimo na svoj avtonomistični zapetek, se zaдушimo v svoji nadprodukciji inteligence in razpade naše industrijsko gospodarstvo, ker se bo moralo boriti ne samo proti inozemski konkurenci, marveč tudi proti federalističnim carinam »hrvatske republike« in federalizirane »srbske monarhije«. Te stvari so torej danes jasne vsakemu pametnemu Slovencu. Vsak razsoden Slovenec ve pa tudi to, da bi avtonomna Slovenija zadrgnila polet naprednega življenja in svobodne kulture. Klerikalizem bi se ugnedel s svojimi nazadnjaškimi nazori in bi ne dovolil nobene svobode drugemu mišljenju. Življenje bi postalo nezmožno. Klerikalni teror je strahovit. Poznamo ga iz preteklih vojn v klasičnih Cankarjevih »Hlapcih«.

Jugoslavija daje svobodo vsem. Veroizpovedovanja so svobodna in uživajo celo državno podporo. Tudi med Slovenci odklanjamo kulturni boj, vztrajamo pa na vsestranski svobodi! Ni torej načelne zapreke, da se vsi Slovenci ne posvetimo našim vprašanjem res složno in enotno, to pa je mogoče, če pojmulimo svoje stališče v novi državi v zmislu podrobne, praktične politike. Ne slepimo se z Radičevim nemnostjo, pogledimo, kaj potrebujemo v kmetijstvu, kaj v modernem šolstvu, kaj v industriji, kaj v obrti, kaj v financah! Potem pa premislimo taktične nastope v Beogradu, pametno uporabimo skupnih državnih dohodkov v korist ljubljanske in mariborske oblasti!

Spas Slovencev ni v državnopravni načelih, marveč samo v praktični, uspešni politiki. To smo spoznali vsi, ki gledamo naše težave brez predsodkov in ki čutimo ljubezen do bližnje svoje grude. Lokalni patriotizem je povsod doma. Državi damo vse, zahtevamo pa od države, da tudi ona da Slovincem vse, kar jim gre po njihovem izpostavljenem gospodarskem in geografskem položaju. Ves spas zavisi od nas samih, od naše pridnosti, od načelnega stališča, ki se imenuje politika podrobnih uspehov in podrobnega, naprednega udejstvovanja.

Ali moremo reči, da smo na pr. doslej sodelovali v Beogradu, v vladah in v narodni skupščini z vsemi razpoložljivimi pravnimi in strokovnjaškimi inteligencami, ali si lahko pridržimo, da smo izrabili vse ugodnosti in poskrbeli, da se upošteva slovensko gospodarstvo, recimo specialno kmetijstvo tako, kakor vevajajo naši kmetijski interesi? Ne! Prepričani smo se za razne programe. SLS je sleparila z demagogijami socijalnih in drugih stanovskih programov in tudi druge kmetijske stranke so

Stroga nevtralnost Jugoslavije napram Albaniji.

Važna uradna izjava in odredbe za popolno zaprtje albanske meje. — Uporniki zavzeli Tirano?

— Beograd, 23. decembra. (Izv.) Vodilni vladni krogi so včeraj ves dan posvetili izključno zunanje-političnim problemom, v prvi vrsti dogodkom v Albaniji in albanskim intrigam, ki so bile zasnovane od strani vlade Fana Nolija proti Jugoslaviji. Opozicijski tisk izrablja albanske dogodke, osobito neosnovano albansko obožbo proti Jugoslaviji v vodilno agitacijo, ter argumentira, da zunanji minister dr. Ninčić ni dosegel v Parizu prav ničesar, marveč se je od tam vrnil povsem praznih rok. Gotovi inozemski Jugoslaviji sovražni tisk črpa vse informacije o albanskih dogodkih iz rimskih imperijalističnih virov, ki sedaj prav intenzivno širijo v svetovni tisk za albansko vladno ugodne vesti. Nasproti temu konstatira objektivna javnost, da je naša vlada napram Albaniji vedno postopala korektno in da naša vlada najskrenejše želje čimprejšnjo notranjo konsolidacijo Albanije. Na sestankih vodilnih državnikov je bilo v razpravi glavno vprašanje, kakšne preventivne odredbe naj vlada ukrene na albansko-jugoslovenski meji.

Da dokumentira vlada najstrožjo nevtralnost Jugoslavije in da javno pokaže, da Jugoslavija ni niti direktno niti indirektno soudeležena pri uporniški akciji, je bil včeraj popoldne izdan kratki, toda značilen in odločen uradni komunik, ki načeloma naglašuje stališče Jugoslavije napram Albaniji. Komunik se glasi:

Pred važnimi dogodki v naši zunanji politiki.

Vprašanje kreditov za Slovenijo. — Jugoslavija, Grška in Bolgarska se pripravljajo za skupni odpor proti boljševizmu.

— Beograd, 23. decembra. (Izv. Ob 12.30.) Danes popoldne je min. za šume in rudništv. dr. Gregor Zerjav imel daljše posvetovanje z ministrom trgovine in industrije dr. Gjurinom in ravnateljem Narodne banke Novakovićem. Razpravljali so o delitvi cenjenih kreditov za obrtništvo v Sloveniji. Minister dr. Zerjav je bil po konferenci na dvoru, kjer je kralju poročal o položaju v Sloveniji. Kralj je pri tej prilici podpisal tudi več ukazov dr. Zerjavovega resora. Za dr. Zerjavom je bil sprejet v avdiciji zunanji minister dr. Momčilo Ninčić.

V Beogradu je prisel danes predsednik finančnega odbora Stevo Nešić. Prvotno se listi javili, da bo seja finančnega odbora sklicana še pred božničnimi prazniki. To je bilo nemogoče iz gotovih volilno-tehničnih priprav. Stevo Nešić je danes popoldne najprej govoril s finančnim ministrom dr. Stojadinovićem in nato z ministrstvom pred. sinikom. Kakor je videti, se skladi seja finančnega odbora šele po 10. januarja 1925.

V zunanjem ministertvu so se danes popoldne vršili zelo važni in značilni razgovori, ki so se nanašali na aktualno mednarodno situacijo in na protiboljševiško akcijo na Balkanu.

Grški poslanik Zadames je danes dovolj posetil zunanjega ministra dr. M. Ninčića.

Zunanji minister je obvestil grškega poslanika o zadnjih dogodkih v Albaniji ter o odločitvi ukrepov naše vlade glede zaprtja meje proti Albaniji. Odločno in kategorično je zunanji minister izjavil, da se Jugoslavija ne namerava in se tudi ne sme vmešavati v notranje razmere Albanije. Dr. Ninčić je bil v zvezi z določitvijo datuma za prihod bolgarskega ministra česa predsednika Cankova v Beograd. Poslanik Vukobrevski je izjavil vsemu dopisniku, da prispeje v Cankov v Beograd 26. ali 27. decembra t. l. Po izjavi Vukobrevskega želi bolgarska vlada stopiti v najtesnejše zveze z našo državo. Na sestanku v Beogradu poskuša g. Cankov postaviti medsebojne sosedne odnose na solidno in realno podlago. Na sestanku pride v razpravo tudi skupna akcija obeh, odnosno vseh balkanskih držav proti komunistom.

HRSS se odmika od III. internacionale?

— Zagreb, 23. dec. (Izv.) V uradnem strankinem glasilu »Slobodnem domu« objavila strankino vodstvo izjavo glede razmerja Stjepana Radića do Moskve odnosno III. internacionale ter med drugim veli:

Predsedstvo ponovno izjavlja, da je bila svrha Radićeve poti v London in Moskvo, da se informira in vidi, če se more Hrvatska za slično amputacijo, katere Hrvatska ne želi in proti kateri se bori, re-

Na predlog ministra zunanji del je vlada sklenila, da se takoj zapro naše meje proti Albaniji z ozirom na upor v Albaniji. Hkratu je vlada izdala odredbo obojemnim organom, da se mora vsakdo, ki prestopi mejo, naj si pripada katerikoli bojujočih se strank, razorožiti in internirati.

— Beograd, 23. decembra. (Izv.) Danes ponoči so priselja iz Debra in drugih obojemnih krajev najnovejša poročila o dogodkih v Albaniji. Današnja »Politika« objavlja sicer še ne uradno potrjeno vest, da so čete Ahmeda bega Zoga včeraj popoldne zavzele albansko prestolico Tirano.

List pristavlja k tej brzojavki, da je povsem verjetno, če se pomisli, da so uporniki zavzeli prejšnji dan zelo važno strateško pozicijo pri Cafamuru, ki je oddaljen 16 km jugovzhodno od Tirane.

Iz Piskovele dr. je prišla poročila, da so uporniške čete zavzele Krojo in da ti oddelki napredujejo proti Tirani. Pot med Tirano in Skadrom je v rokah upornikov in je pretrgana vsaka zveza med obema mestoma. Oddelki upornikov so se znatno pomnožili z dobrovolci, ki se rekrutirajo iz raznih albanskih plemen. Uporniško vojsko cenijo sedaj na 7000 mož. Današnja jutranja poročila tudi naglašajo, da se Fan Noli nahaja v zelo neugodnem položaju. — Preprečen mu je vsak beg in ni izključeno, da ga uporniške čete ujamejo. — Današnje »Vreme« hkratu javlja, da je dosegel Bajram Cur pri Kukusu relativne uspehe proti upornikom.

Poslanik Zadames je v našem dopisniku izjavil, da je zunanji minister povsem zadovoljen z razgovori z obema grškima državniki, da so naši odnosi napram Grški na poti iskrenega prijateljstva.

Zunanji minister dr. Ninčić je nato sprejel bolgarskega poslanika Vukobrevskega. Sprejem bolgarskega poslanika je bil v zvezi z določitvijo datuma za prihod bolgarskega ministra česa predsednika Cankova v Beograd. Poslanik Vukobrevski je izjavil vsemu dopisniku, da prispeje v Cankov v Beograd 26. ali 27. decembra t. l. Po izjavi Vukobrevskega želi bolgarska vlada stopiti v najtesnejše zveze z našo državo. Na sestanku v Beogradu poskuša g. Cankov postaviti medsebojne sosedne odnose na solidno in realno podlago. Na sestanku pride v razpravo tudi skupna akcija obeh, odnosno vseh balkanskih držav proti komunistom.

Šit razdelitve, ki bi pomenila pravo narodno katastrofo. Vodstvo HRSS je srečno, da je hla za ta slučaj Hrvatski zastavna od Velike Britanije diplomatska intervencija in od Rusije tako diplomatska intervencija, kakor tudi v slučaju potrebe vsa potrebna materialna in moralna pomoč.

Predsedstvo HRSS je proglasilo nad disidentom Lovrekovićem pravi anatema. »Slobodni dom« objavlja bojkotni poziv.

HRSS poziva hrvatske kmete tako-le na bojkot proti Lovrekoviću: »Beogradskemu plačniku zaprite vrata, če ta plačnik pride k vam, odženite od sebe, ne s pestjo in tudi ne s kolom, izvajajte društveni bojkot! Ne odkrijte se mu, če vas pozdravi! Ne podajte mu roke, če jo vam nudi! Ne prodajte mu ničesar, če želi od vas kaj kupiti! Ne posodite mu ničesar, če vas bo prosil! Izogibajte se ga! Naj živi v družbi takih hudičev kot je on sam!«

Iz izjave vodstva in iz vse pisave današnjega glasila HRSS odseva jasno, da se nahaja HRSS na umiku in da se skuša pod maskiranjem odmakniti od zveze s III. internacionalo.

Hrvatske republikance so iznenadile dosedanje volilne priprave. Povsod je opaziti na kmetih veliko apatijo kmetijskega volilstva. Apatija se ne pojavlja samo med meščanstvom, marveč tudi med kmeti. Čim se je Hrvatska zajednica proglasila za republikansko, se je med meščanstvom pojavilo veliko nezadovoljstvo proti vodstvu zajednice. Centralni odbor je prejšnje članstvo Zajednice pozval, da pristopi v novo zajedniško republikansko stranko. Odziv je bil skrajno minimalen. Do danes se je oficijelno vpisalo v Hrvatsko zajednico samo 60 članov. Zelo slabe so pozicije v Osijeku. Meščanstvo je zajednici obrnilo hrbet. Edini zajedniški republikanec v »Osijeku« je lastnik »Hrvatskega lista« dr. Papratović, ki obenem kandidira na radičevski list. Vaš dopisnik je imel zadnje dneve večkrat priliko se razgovarjati s poznavalci razmer glede volilnih rezultatov. Složno naglašajo, da bo HRSS težko ohranila svoje mandate, pridobila pa gotovo ne bo nobenega. Takšno je sigurno, da bo številno radičevskih volitev znatno padlo radi anafte, ki vlada med hrvatskimi selaki. Volitna udeležba na hrvatskem bo minimalna.

Dogodki v Radičevi stranki, akcija disidenta Lovrekovića in sedaj nastop 21 bivših narodnih poslancev pod Jelzabetičem so povzročili v vrstah hrvatskih kmetov zbežnost in obenem veliko malodušnost.

Notranji boji v Radičevi stranki.

— Beograd, 23. dec. (Izv.) Politični krogi pričakujejo, da bo na današnji seji ministrskega sveta začela zelo važna notranje-politična razprava. Sklicana je tudi seja ministrskega odbora nacionalnega bloka, na kateri se nadaljuje razprava o skupnem nastopu pri volitvah. Po seji ministrskega sveta odputuje večina katoliških ministrstov v svoje kraje, kjer preživijo božične praznike. Pričakovati je, da bodo prihodnji božični in pobožni dnevi politično brez vsakih večjih senzacij in da bo zavladal v političnem življenju zastoj.

V opozicijskih vrstah je opaziti popolno mrtvilo, zamrlo je vsako živahnejše gibanje. Opozicija od danes še ni postala aktivna, nastopa samo z lažmi in tendencioznimi vestmi proti nacionalnemu bloku, ki povsod med prebivalstvom pridobiva na terenu. Vsa objektivna situacijska poročila soglasno ugotavljajo, da je prebivalstvo postalo še čisto političnih in demagoških fraz ter si želi plodonskega gospodarskega dela in socialne zakonodaje. Najbolj značilni so pojavi na Hrvatskem. Na velična stranka HRSS preživlja sedaj težko krizo. V lastnih vrstah se pojavljajo znaki nevarnosti, da stranka razpade. Kljub temu, da je Radić čitern obljubil moralno in gnetno pomoč, Stjepan Radić ni prinesel hrvatskemu kmetu nikakega gospodarskega blagostanja in napredka. Čeprav je imel Radić v rokah močan instrument 70 hrvatskih poslancev, ni HRSS ničesar storila za interese onih, ki jih je zastopala. Hrvatski seljak nima od te stranke ničesar. Aktivna postavka, ki naj bi jo hrvatski seljak vpisal sebi v dobro, je enaka ničli. Hrvatski seljak sedaj spoznava, da ga je Stjepan Radić hranil samo s bleščecimi frazami o hrvatskem »državnem saboru«.

Politični krogi danes z največjo pozornostjo premetirajo dogodke, ki se odigravajo v Zagrebu. Današnji jutranji listi objavljajo iz Zagreba tri vesti o razkolu v vodstvu HRSS. Prva vest naglašuje, da so je zadnje dneve vršila seja vodstva HRSS. Te se je prisostvovala večina bivših narodnih poslancev. Po daljši, zelo burni debati je 21 bivših narodnih poslancev z Jelzabetičem na čelu izjavilo, da ne morejo več nadalje trpeti Radićeve »ktature, da ne morejo odobravati zveze s III. internacionalo in da zato ustanovljajo svoj lastni klub, ki namerava nadalje voditi pravo politiko hrvatskega kmeta.

Hrvatski narod brez vake rezerve in omejitve priznava državo in izključuje iz nje politiko vsake vprašanje, ki se tiče oblike in vladavine v državi. To vest komentirajo nekateri politični krogi, tako, da je nastop 21 bivših poslancev zgolj političen manevar, ker vodstvo HRSS vsak

dan pričakuje svojega razpusta. Druga vest javlja, da je bila včeraj v predsedstvo prišena vest, da bodo člani predsedstva aretirani na temelju zakona o zaščiti države. Vest je vzbudila v predsedstvu veliko vznemirjenje. Tretja vest iz Zagreba javlja, da so radičevci vložili že vse liste pri merodajnih sodiščih za okrožja, v katerih so postavili svoje kandidate. Nekateri kandidatske liste je baje sodišče potrdilo tako za Srem, Požego, Virovitico, Tuzlo in Travnik. Na kandidatskih listah HRSS se nahajajo tudi nekateri zajedniški, tako dr. Lorković, dr. Trumbić, dr. Papratović, dr. Zanić in profesor dr. Ba-

RAZBURJENJE RADI IZPRAZNITVE KOELNSKE CONE.

— Pariz, 23. decembra. (Izv.) Medzavezniški vojaški komite pod predsedstvom maršala Focha je včeraj premetirval polmesnični raport medzavezniške vojaške kontrolne komisije za Nemčijo. Na podlagi tega poročila je bilo sklenjeno, da se del poročila predloži v pretnes poslanski konferenci. Iz poročila je ugotoviti, da Nemčija ni točno in popolnoma izvršila razorožitvene klavzule versajlske mirovne pogodbe.

— Pariz, 23. decembra. (Izv.) »Temps« javlja, da so prekinjena posvetovanja, odnosno pogajanja med zastopniki francoske in nemške težke industrije.

— Pariz, 23. decembra. (Izv.) Glavni predmet političnim razmotiranjem tvori vprašanje izpraznitve koelnske cone, dalje sestave nemške vlade in korak nemškega poslanika, ki je pred dvesti izjavil, da bo težko sestaviti vladu, če se vprašanje koelnske izpraznitve ne reši povoljno za Nemčijo. Nacionalistični tisk dolži Anglijo, da je ona inscenirala pri Nemčiji intrigo proti Franciji.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.775.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Deske 20, 25 mm, 4 m dolž., I. in II. vrste, frko, meja, den. 650, bl. 665; plohi 40, 30 mm, I. in II. vrste, frko, meja, den. 645, bl. 660; parketne desčice bukov, II. vrste, frko, meja, za m² den. 37; tram 4-4, 4-5, 5-6, 5-7, 6-8, frko, meja, den. 385, bl. 400; bukova drva, 1 m dolž., na pol suha, frko, nakl. post., 3 vga, den. 25, bl. 26; zakli. 25.

ZITNI TRG.

Pšenica domača, frko, Ljubljana, denar 435; pšenica bačka, par. Ljubljana, blago 485; oves bački, frko, bačka postaja, blago 300; koruza, umetno sušena, def., frko, dom. Ljubljana, den. 215, blago 250; koruza nova, frko, slav. post. gar., 3 vga, den. 185, blago 190, zakli. 190; fižol ribičan, čist, frko, Postojna, trans., bl. 550; fižol prepelčar, blago 550; mandolani, denar 450, blago 480; laneno seme frko, Ljubljana, den. 700; otrobi srednje debeli, frko, gor. post. blago 225; moka pšenična, bačka, blago 715.

Effekt:

2½% drž. renta za vojno škodo bl. 80, 7% invest. posojilo iz l. 1921 den. 65, Celjska posojilnica d. d. den. 210, bl. 212, zaključek 210, Ljubljanska kreditna banka d. d. 224, Merkantilna banka den. 124, bl. 132, Strojne tovarne in livarne den. 130, bl. 147, Split cement Portland den. 1290, bl. 1300, 4½% kom. zad. dež. bke. bl. 89.

Zagrebska borza.

Dne 23. decembra. Sprejeto ob 13.

Devize Curih 12.83—12.93, Praga 199.50—202.50, Pariz 357.50—362.50, Newyork 65.70—66.70, London 311.30—314.30, Trst 283.10—286.10, Dunaj 0.0925—0.0935. — Valute dolar 65—66.

Zagrebska borza od jutri dalje ne posluje do sobote.

Effekt: 7% invest. posoj. 1921 65—66, 2½% drž. rente za ratnu štetu 128—130, Ljubljanska kreditna 222—226, Centralna banka 28—30, Hrv. eskomptna banka 111—113, Kreditna banka, Zgb. 112—114, Hipotekarna banka 59.50—60.50, Jugobanka 102—105, Praštediona 890—900, Slavenska banka 85—87, Eksplozacija 70—72.50, Drava d. d. Osijek 200, Sečera, Osijek 760—770, Isis d. d. 63—66, Nihag 40—45, Gutman 735, Slavonija 67—68, Strojne tovarne 140, Trboveljska 415—430, Union, paromlin 525, Vevče 120—125.

Inozemske borze.

— Curih, 23. dec. Današnja borza: Beograd 7.775, Pariz 27.75, London 24.18, Newyork 515.70, Milan 22.10, Berlin 1.228, Praga 15.625, Dunaj 0.00725.

— Trst, 23. dec. Borza: Beograd 34.90—35.10, London 109.65—109.90, Pariz 125.25—125.75, Newyork 23.145—23.275, Curih 451—452.50, Dunaj 0.0327—0.0329, Praga 70.25—70.75.

Finančna politika bodočnosti.

Francoski poslanec g. Georges-Bounet, član ministrske finančne komisije, je napisal v zadnji številki pariškega političnega tednika „L'Europe Nouvelle“ članek o finančni politiki bodočnosti, iz katerega povzamemo najvažnejše misli, ker ne veljajo samo za Francijo, temveč za vse države, katerih valuta je vsled vojnih razmer padla.

Gospod Georges - Bounet pravi, da je prva stvar, ki jo moramo priznati vsi finančni tehniki, da se ne pravi ravnanje v državnem proračunu potom davkov. Sistem najemati posojila, da si država pomaga čez tekoče težave, je napaden, ker je škodljiv. To je sistem lenobe! Predolgo časa, med vojno in po vojni, si je država pomagala z izdajanjem papirja, z boni ali obligacijami na kratek rok ali s posojili, mesto da bi se obrnila na davkoplačevalce.

Dandanes se ne sme več tako delati. Upostaviti je treba enoten državni proračun, brez vsakih postranskih računov, v katerem so vpisani vsi izdatki in njim nasproti vsi normalni dohodki, ki jih dobiva država od davkov, monopolov itd.

Pobrigati se moramo za to, da bomo imeli stalno valuto. Eden glavnih vzrokov vidnega dviga cen je malovrednost naše valute. Ako hočemo, da se cene ne bodo več dvigale nad njih današnjo višino, se moramo pobrigati za to, da naš denar ohrani svojo današnjo vrednost.

Ali naj zahtevamo več in si želimo revalorizacijo našega denarja? Na to vprašanje dobimo od vseh strani isti odgovor. Industriji, trgovci, finančniki

in politiki so istega mnenja, da bi namreč nagel dvig valute pomenjal pravo gospodarsko nesrečo, obenem pa bi spravil državo tako daleč, da bi ne mogla plačevati svojih dolgov. Prejšnjim krivicam bi se tako pridružila nova krivica.

Ali naj torej ostane sedanja nizka vrednost denarja definitivna in se naj vrne k zlati valuti?

Napačno bi bilo pustiti občinstvo v veri, da bi vrnitev k zlati valuti razpršila vse nevarnosti in odstranila potrebne žrtve. Njena glavna — in ogromna — prednost bi bila ta, da bi rešila našo trgovino nestalnosti in kolebanja valut. Toda ravnesija v državnem proračunu bi s tem nikakor ne vzpostavili.

Predno poseže država spet po zlati valuti, je treba pripravljati stabilizacijo denarja. Zato pa se moramo na vsak način izogniti inflaciji, pa naj se pokaže pod katerokoli obliko, in zagurati za vsako ceno ravnesje državnega proračuna.

Največja nevarnost za valuto je odstranjenost, čim je na najstrojnejši način vzpostavljeno to ravnesje. To pa je še le prvi korak, ki znači važen datum v zgodovini povojnih financ. Obenem je treba stabilizirati kurz lastne valute. Slednjič pa se morajo amortizirati notranji državni dolгови in urediti tudi zunanji dolgov na primerni podlagi.

Za to pa je treba ogromno poguma, potrpljivosti in vstrajnosti.

In šele, če bo vse to urejeno na podlagi težkih žrtv vseh krogov prebivalstva, potem se povrnejo tisti zlati časi iz davnih dni, ko se je govorilo o znižanju davkov.

Politične vesti.

— Kaj govoré na sejah vodstva SLS! Ljudje, ki sledijo delovanju SLS, zlasti pisanju klerikalnega časopisa, so že davno opazili, da je ta stranka od vsega začetka kaj čudno postopala s svojo duhovščino. Med socijalnimi zahtevami, ki jih je v ekstremni obliki iznašala v svojem listu, je večinoma propagirala le invalidno vprašanje, uradniški zakon, orožništvo itd. Z neko namerno doslednostjo pa je klerikalno časopisje izbežavalo duhovniško vprašanje, ki bi vendar moralo stati za klerikalno stranko na prvem mestu! Sedaj se doznajajo potankosti o tej stvari, iz katerih izhaja, s kako peklenskim političnim makijavelizmom je klerikalno vodstvo tretjaro vprašanje duhovniških plač! Za gmočno izboljšanje nižje duhovščine namreč klerikalci niso ničesar storili ne samo po svojem časopisu, marveč tudi ne v Beogradu za časa Davidovič - Koroševce vlade, dasi so imeli ključke do vseh državnih blazin in dovolj črnila za podpise tozadevnih ministrskih sklepov in ukazov. Vodstvo SLS je namreč to vrnosanje vzelo z druge strani! Na sejah se je govorilo o celokupni organizaciji SLS in o njenih poglavitnih pilonirjih, ki so ravno duhovniki. Pri takih prilikah so razni govorniki opetovano poudarjali, da je v interesu močne in demagoške agitacije teh eksponentov SLS na doželi, da jih vodstvo pusti brez rešitve gmočnega vprašanja. Duhovniki naj bodo lačni, potem bodo tudi dobri agitatorji za klerikalno demagogijo. Dobro situirani duhovniki ne agitirajo radi in lahko obrnejo stranki hrbet. Vodstvo SLS je nainov reklo: pojdivo v opozicijo in kričimo na vse pretege, potem se ojačimo. Istočasno pa je reklo: tudi naše agitatorje moramo pustiti v revščini in gladi, če hočemo, da nam pridno agitirajo in vrše agitatorsko delo po točnih ukazih strankinega vodstva. V tem smislu se je opetovano govorilo na sejah SLS! Tako si sedaj lahko razlagamo poparnost, ki je prevzela voditelje SLS, ko so čuli, da je vlada uredila duhovniške

plače ter jim zagotovila razmeroma ugoden gmočen položaj. SLS ne gre v niene račune, da ima zadovoljne ljudi okoli sebe! Čim več nezadovoljstev, tem bolje za klerikalno stranko, si mislijo!

— Na Hrvatskem se jasni! Vse kaže na to, da treznejši elementi med Hrvatmi vendar le sprejedačajo, kam jih je zavedla brezglava politika Stjepana Radića. To izpodbija ravno v Radićevi stranki, ki se vedno bolj širi in razmaha, odkar se je proglasila za republikansko, v popolnem razsulu. Tudi v Bosni je nastala močna reakcija proti Radićevemu terorizmu. Hrvatska težaška (kmetijska) stranka nastopi pri volitvah samostojno in sicer v sporazumu s ministroma dr. Šurminom in dr. Drinkovićem. Na njeni listi bo baje kandidiral tudi bivši hrvatski ban dr. Matko Larija. Radićeva stranka, ki je prej mislila, da bo med Hrvatmi imela pri teh volitvah izključen monopol, je potisnena v zelo nevarno pozicijo in se bo imela boriti s številnimi nasprotniki. Pačnava je, da ji pačjo mandat kot zrelo jabolko v naročje, sedaj pa ji odpora te mandate čela vrsta hrvatskih strank, izmed katerih ji je nesporno najbolj nevarna »Hrvatska seljačka stranka«, ki jo je ustanovil radićevski disident Lovreković. Poleg Lovrekovićeve stranke nastopijo pri volitvah med Hrvatmi še te stranke: Hrvatska stranka prava, Hrvatska pučka stranka (klerikalna), Jugoslovenska muslimanska organizacija, Hrvatska zemljoradniška stranka in, kakor smo že zgoraj omenili, Hrvatska težaška stranka. Radićevsko glasilo »Hrvat« sicer pravi, da so vse te stranke naročene od vlade v svrhu, da se zlomi odpor Hrvatov, toda na to podiktiranje mu odgovarja »Obzorje«: »Vse te volilne struje smatramo kot reakcijo na Radićev republikanski politiki, ki je razbila sporazum z Davidovičem. Korošcem in Spahom, a onemogočila sporazum z radikali. Vse te grupe zahtevajo normalno politiko. Ta politika naj dove-

Inserate in oglase

za božično številko „SLOV. NARODA“, ki izide v povečanem obsegu in pomnoženi nakladi sprejema upravništvo nepreklono do srede do 9. dop.

de do sporazuma, ker se ne postavlja na tako ekstremna stališča, da bi a priori onemogočevala sporazum. Priznavamo, da bi nas veselilo, ako bi se organizirala kakšna hrvatska stranka, ki bi zbrala na svoj program tako hrvatsko inteligenco, kakor hrvatske kmete v svrhu, da si v svoji državi izvojujejo enakovrednost in sovladajo, ki pripada Hrvatom na temelju njihove moči, a to je mogoče samo v okviru današnje naše kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Pametna sodba! To stališče smo mi zastopali od vsega začetka, in veliko zadoščenje je nam, da so se dokopali do tega stališča končno tudi vsi trezno misleči Hrvati.

— Dr. Ravnihar namerava kandidirati v Ljubljani. Po Ljubljani se širi vest, da se dr. Ravnihar ne namerava pokoriti centralnemu vodstvu narodnodemokratske stranke v Beogradu, marveč hoče pri skupščinskih volitvah nastopiti kot samostojen kandidat v Ljubljani. Dr. Ravnihar bi bil v tem slučaju skupen kandidat klerikalcev in narodnih socialistov, katerih pomoč mu je baje že zgotovljena. Ne moremo verjeti, da bi bile te vesti resnične, ako pa so istinite, potem je dr. Ravnihar svojo vlogo v napredni javnosti definitivno zaigral.

— Voljni prezmurci nacionalnega bloka. V skupliskem volilnem okraju je dosežen noven volilni sporazum nacionalnega bloka. Nosičec liste je D. Dimitrijevič. Med radikali in samostojni demokrati je dosežen sporazum za Mitrović. Nosičec liste je odvetnik Živko Sušić iz Beograda, vsi ostali sreski kandidati so demokrati, med drugimi novinar Grigorije Božević.

— Katoliškim duhovnikom v Bački je prepovedano kandidirati. Apostolski administrator za Bačko in Banat Bogdanović je prepovedal podrejenim duhovnikom kandidirati na listi katerekoli stranke. Pri nas sta škofa dr. Jeglič in dr. Karlin, a oba mirno trpita, da stojeta na čelu stranke, ki se je na zadnjem svojem zaupniškem shodu na usta dr. Korošca izrekla za republikanizem, sami duhovniki. Ali ne veljajo pomisleki, ki jih imajo cerkveni dostojanstveniki proti aktivnemu udeleževanju katoliške duhovščine v politični borbi po drugih pokrajinah, tudi za Slovenijo? Priporočali bi obema, da o tem razmislijata.

337

Za ti je užitek:

Mirim čokolada!

K reformi naših srednjih šol.

Prejeli smo tole pismo: Gospod urednik! Včeraj ste priobčili dopis iz vsučiliških krogov, ki kaže sicer stvarno in strokovno tretiranje problema srednješolske reforme, vendar pa zahteva kot repli na članek v št. 29. »Slovenskega Naroda« nekaj pojasnil. Avtor argumentira neobhodnost znanja klasičnih jezikov v prvi vrsti s tem, da pozna izvor in pomen tujih izrazov, kar o gimnaziji, intelligenca, hiperpredikcija itd. samo oni, ki je št. 8 skozi gimnazijo. Če bi bilo to res, bi morali sezidati v vsaki zakotni vasi novo gimnazijo, karor bi poslali vse one, ki v govoru uporabno razpolagajo s splošno znanimi tujimi latinskega ali grškega izvora. Na prste lahko seštejemo med pisničnimi Slovenci take, ki ne poznajo pomena »civilista«, »revolucija«, »katehete«, »politika«, »medicina«, »stihni«, »amatematični«, »agorafobija« itd. Vsa krojača ali čevljar ve, kaj pomeni izraz »elegante«. Če pogledamo v vsakdanje življenje, vidimo vse polno besed latinskega in grškega izvora, ki jih pa poznajo tudi sloji, katerim se o gimnaziji in klasičnih jezikih niti ne sanja. Praša nas uč, da

za te običajne in splošno udomačene besede ni neobhodno potrebno znanje klasičnih jezikov. Poleg tega ne smemo pozabiti, da pridemo do istega rezultata, če študiramo žive romanske jezike, čijih znanje pa ne zahteva duševne gimnastike v latinščini in grščini. Kdor obvlada francoščino ali italijanščino, pač ne bo v zadregi glede izvora in pomena besede »ecole«, ki jo najde sicer tudi v slovenščini (»šola«) ali v ruščini (»škola«). Z razvojem kulturnega in socialnega življenja se razvija tudi živa govorica, in tako naltimo v vseh jezikih na besede, ki imajo skupno debljo, pa vendar ne zahtevajo znanja klasičnih jezikov. Abiturijenti realk aff strokovnih srednjih šol bi se lepo zahvalili za žalitev onemu, ki bi jim očital zaostalost v splošni izobrazbi s trditvijo, da so jim besede klasičnega izvora tuje.

Kar se tiče »duševne gimnastike«, ki jo vidi avtor omenjenega dopisa v klasičnih jezikih, moram ugotoviti, da tudi študij živih jezikov kot gimnastika prav nič ne zaostaja za latinščino in grščino. Razlika je samo ta, da je znanje živih jezikov za praktično življenje neizmerno več vredno, nego treniranje mladih umov s klasičnimi jeziki. Rečimo, da posveti srednješolska mladina čas in trud, ki ga žrtvuje aoristom in futurum eksat'om francoščini ali angleščini. Z maturo bi vzela taka mladina v življenje teoretično podlago za jezik, ki ga potrebuje na vsa'em koraku.

Sicer pa ne gre pri reformi naših srednjih šol toliko za princip, kolikor za d h modernega časa, ki bo navzlic vsem protestom znatno redčial študij klasičnih jezikov. Naše šole se nihče ne protivi humanističnim gimnazijam. Nedvomno je pa v interesu mladine pokolenja, da se število teh gimnazij redčiala, da začnemo slednjič smoteno gospodariti s časom in delom, pa tudi z dnarjem, ki ga zadržava srednješolska mladina za preobilo »duševne gimnastike«. Življenje samo pokaže pravo pot in ovirje vse trditve, da brez znanja klasičnih jezikov ni splošne izobrazbe.

Znoten popust

do novega leta v modni konfekciji

Jos. Rojina, - Ljubljana.

Prosveta.

— E. R. Furroughs: Tarzanov sin, roman, poslovenil - Z. Splošna knjižnica štev. 49. V Ljubljani 1924. Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 348. Cena broš. Din 30, vez. Din 36. — Prva serija »Tarzanovih povestí« se nekako zaključuje s IV. romanom »Tarzanov sin«, ki pripoveduje o nadaljnjih burnih doživljajih in pustolovčinah Tarzana in njegovega sina. Mladí Tarzan se je razvil popolnoma po svojem očetu. Že v rani mladosti se navdušuje za vse pojave, ki jih skrivna džungla s svojimi tisoči in tisoči nevarnostmi in razburjenji. Vsed čudovitih zapletljiv usode se znajde Tarzanov sin nekega dne v divjih pragozdih in ob skrivnostih polnih rekah Afrike. Orjak, kakor oče po svoji telesni moči in prožnosti se kmalu seznanja s skrivnostmi pragozdnega življenja. Postane pogumen in drzen bojevnik, ki se po tisočih opasnostih in vratolomnih podrethih uspešno meri s človeškimi zavratnostmi in s prasilo divjih zvez. Slednjič se v najkritičnejšem hipu sestane srečno zopet z očetom Tarzanom in z materjo Jano in se srečno združi s svojo tudi iz mnogih nevarnosti rešeno ljubko Meriem. Kakor vsi prejšnji romani (I. Tarzan sin opice, II. Tarzan in svet in III. Tarzanove živali) tako sprovede tudi IV. knjiga »Tarzanov sin« bralca po originalnih domislekih skozi skrajno napete in razburljive položaje in spletke, katerih razpletke zahteva vso prožnost, hladnokrvnost in orjaško moč, s katero se kosajo belokožci, črnol, divje pragozdne zveri. Tarzanove povesti so vobče zanimivo in napeto čtivo za staro in mlado. Posebno huma in pestra je sedanja četrta knjiga: »Tarzanov sin«, ki prikline bralca do konca. Vse štiri, dosedaj izšle Tarzanove knjige, ki so posebno primerne in hvaležne za

božična in novoletna darila, se dobivajo vlec njih znanega obsega (vsaka knjižka povprečno preko 300 strani) za nizko ceno (broš. Din 30, vez. Din 36) pri založnici Zvezni knjižarni v Ljubljani, Marilju trg št. 8 in v vseh drugih knjižarnah.

— Janke Kersnik, Agitator. Roman. »Prosveti« in zabavi 8 sv. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. 18 Din, vez. 23 Din, poštnina 1.25 Din. Nova izdaja Kersnikovega romana Agitator je izšla v jako primerni dobi. Pravkar vršče se volilno gibanje nam pomaga primerjati z našimi volilnimi borbami pred 40. leti, ko so se narodno zavedni Slovenci nanajali v najhujšem boju z nemškuterijo. »Agitator« podaja verno sliko takih volitev z vsemi mogočimi spletkami, intrigami in čudnimi zvezami, s katerimi si pomaga do zmage nemški strukt Medem, medtem ko narodni kandidat Hrast odstopi. Med politične boje je vpletena idealna ljubezna Korenova, do Milice glavnega agitatorja narodne stranke, do Milice, hčerke graščaka Boleta, ki jo pa hočejo politični nasprotniki istotako razdreti in onemogočiti.

Sokolstvo.

— Sokol I. priredi svoj običajni silvestrov večer z bogatim in lepim vsposredom. Pri večeru sodeluje med drugim slovti »Slovenski kvartet«: g. Banovec, Pečenko, Završan in Zupan. Zdravol! 698/n

— Sokol Ljubljana II. vabi svoje članstvo in naklonjeno občinstvo k božični dočeci in naraščajo ki jo priredi na Stefanovo, 26. tm. ob polštirih popoldne v telovadnici na realki. Vstopnine ni. 699/n

— Sokolsko društvo na Viču ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 4. januarja 1925 ob 10. popoldne v Sokolskem domu. Bratje in sestre udeležite se ga polnostavilno.

— Sokolsko društvo na Viču priredi na praznik 26. tm. ob 4. popoldne v Sokolskem domu običajno naraščajo Božičnico. Zvečer ob 8. istega dne se vrši zabaven večer s plesom. 704/n

— Sokolsko društvo v Radovljici priredi na praznik, 26. tm. ob 16. koncert v Sokolskem domu. Gostuje priznana godba Jeseniškega Sokola pod umetniškim vodstvom ga. Ribole. Na sporedu so izbrani, svetovni komadi, ki jih izvaja deloma godba na pijala, deloma salonski orkester. Ljubitelji glasbe, nikar ne zamudite te izvanredne prilike in prihitite na koncert. 702/n

— Darila kamni iz zbirke za Sokolski Tabor od 20. sept. dalje. Karel Prelog po dr. Puci 1506.10, Jospina Blumauer, Demokratski knjižski klub »Sreda«, Pavel Stele in dr. Brezigar, na polovico, Neimenovan iz Zagreba, notar Hudovernik in I. St. tovarna sodavice v Ljubljani vsi po 1000, Sportni klub »Ilirija« polovico dobička nogometne prireditve 1004.05, zbirka brata E. Sušteršiča 2000, iz društvenih nabiralnikov 928, zbirka Medvoške lovške družbe 665, L. Grünfeld kot podarjeno zavarovalnico 458, zbirka Marije Cirer 310, Fran Lavitžar in Winter & Zupan po 300, Hedžet & Koritnik mesto zupa za pok. Trdnjavo 300, Remy Orehek v Beogradu zbirko 220, Češka Otac Novisad 200, Tone Novak za dva kamna 200, zbirka br. Tratarja 145, Omlje pri Fajmoštru 120, Ljudevit Bukvic, Češka Beseda v Sarajevu, Jakob Vospersnik, »Neimenovana, Josip Cerne, Tina dr. Jenkova, E. Mayer, Franjo Verbič in Fr. Brezelnik v Zagrebu vsi po 100, Milha Anžič 70, Sokolsko društvo v Somboru, dr. Jernej Demšar, Gabrijel Urabec in Josip Christof s sinovi vsi po 50, Sieber Angel kot najdljino 30, Dr. Stane Rane in Andrej Rape po 15, Ivan Planinc 11, Neimenovan po sr. Ažman in Plečnik po 10 dinarjev; razni mali prispevki skupno 268 Din. Vsem iskrena hvala! Odobor.

Narodna knjižarnar v Ljubljani,

Prešernova ulica št. 9

priloga kot primerno božično darilo: »LJUBLJANSKI ZVON« iz let 1906, 1907 in 1908, v katerih letnikih je izhajal dr. Tavi čarjev roman »Izka kontrace«. Cena vseh treh letnikov Din 150.—.

ARETIRAN DOZDEVNI MORILEC TRGOVA PIPANA

o katerem smo poročali včeraj, se ne piše Rezelj temveč Josip Šerks, trgovski pomočnik iz Ptulja, že večkrat preizkušen. Mož, ki je bil prijet radi neke tatvine v Čakovcu, je sicer pripovedoval, da je ubil nekoga, vendar so govorice, da bi bil to trgovec Pipan, samo kombinacije. Nadaljni potek preiskave bo pokazal, koliko je na stvari resnice.

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

Eden starih samcev se je približal Koraku.

»Ti si ubil našega kralja.« je govoril. »Ti si premagal onega, ki je hotel biti naš kralj. Ti bi ga mogel tudi ubiti, toda tega nisi storil, pustil si mu življenje. Kaj naj storimo mi za tebe, kralj naš?« Korak se je obrnil k Akutu.

»To je vaš kralj.« je rekel. Toda Akut se ni hotel ločiti od Koraka, dasi bi rad ostal med svojim rodnom. Želel je, da tudi Korak ostane. Izrazil je tudi to željo.

Toda mladenič je mislil na Meriem in premišljeval, kaj bi bilo zanjo lepše in varnejše. Ako Ajaks odide z opicami, ostane on sam z njo in sam bo moral za njo skrbeti, jo ščititi in negovati. Na drugi strani pa bi se med rodnom opic nikdar ne čutil varnega: niti hipa bi ne imel miru, ako bi Meriem sam pustil med njimi; zakaj nikdar ne more vedeti, kakšno razpoloženje se pojavi v rodu opic. Zlasti samci bi lahko v njegovi odsotnosti iz sovražstva do njega usmrtili Meriem.

»Živeli bomo v vaši bližini.« se je končno odločil. »Kadar vi spremenite svoja lovišča, storimo mi istotako. Jaz in Meriem se bova gibala vedno le

v vaši bližini, toda skupno v družbi ne moremo živeti.«

Akut je tej odločitvi oporekal. Od Koraka se ni hotel ločiti. Prvotno na to sploh misliti ni hotel, da bi zaradi družbe opic iz njegovega roda opustil družbo svelega ljudskega tovariša. Ko pa je opazil, da se rod opic polagoma izlublja nazaj v džunglo in ko mu je porzel obstal na trupu ubitega kralja, se je v njem ozval glas krvi. Mišl in žalostno se je ozrl na Koraka, nato pa krenil za opicami, ki so izginjale v brezkončne pušča ve pragozda.

Ko je Korak očel iz nasebino črncev, kjer je završil svoj zadnji rop in odnesel najrazličnejše dragocenosti in množino puščic, je krič in vpliježen in otrok priklicalo iz gozda in od reke celo krdele bojevnikov. Divje razburjenje je razpaljevalo njih duše in niso se mogli načuditi predznostij nasilnega belokožca, ki je udril v njih nasebino S časom se je njih praznoverni strah pred to belo pošastjo, ki je prihajala vedno v družbi orjaške opice, spremenil v neutolajljivo strast po maščevanju nad krivicami, ki so jih morali trpeti od njega. Sklenili so, da uničijo ta nestvor, ki je ogrožal njih življenje in premoženje.

Tako se je kakih dvestet najodločnejših in najsilnejših mož napotilo, da zasledujejo Koraka in Ajaksa.

Korak in Ajaks sta brezskrbno hodila po

gozdu. Prepričana sta bila, da se nihče ne bo odločil za zasledovati v gosti džungli. Temu brezskrbnemu vedenju se niti črnci niso čudili. Čudna dvojica je izvršila že toliko ropov v nasebini in to neakznavano, da sta upravičeno s preziranjem gledala na črnce. Ko sta se vračala iz nasebine, sta šla proti vetru in zato nista njuhala svojih sovražnikov, ki so šli za njima. V svoji brezskrbnosti niti nista mogla slutiti, da ju stalno zasledujejo.

Malo četo zbranih črncev je vodil poglavar, Kovudvo po imenu. Bil je človek srednjih let, ne navadno bister, pretkan in zvižaven, pa tudi odločen in pogumen, ki se smrti ni bal. Kovudvo je Koraka in Ajaksa prvi zasledil in ju po cele ure ni pustil iz vida, tudi ne, ako sta izginila v goste goščave pragozda.

Kovudvo in tovariši so izsledili Koraka, Akuta in Meriem baš v trenutku, ko je bil umorjen kralj opic. Divjanje bitke jih je pripravilo na to sled. Poveljniki črncev se je nemalo začudili, ko je v družbi belokožca in orjaškega Akuta zagledal vit ko in stasito dekle. Zaukazal je svojim bojevnikom obstati. Bili so že pripravljeni, da prično boj. V tem hipu je prišumela cela čreda opic. Črnci so z začudenjem in strahom opazovali divji boj med Korakom in opico - samcem, ki je hotel postati kralj opic.

Končno so opice izginile v pragozd in na mestu krvavega boja je ostal samo beli mož in

mlado dekle. Nekdo izmed Kovudvovih tovarišev, je poveljniku nekaj pošepetal na uho in pokazal na neki predmet, ki ga je dekle imelo za pasom.

»Poglej!« je rekel. »Ko sva bila še jaz in moj brat kot sužnja v nasebini mogočnega poglavarja, je onile predmet izgotovil moj brat in ga podaril hčerki poglavarjevi. Ona se je s to stvarjo neprestano igrala in jo krstila po mojem bratu, ki se je imenoval Geeka. Toda ravno v času, ko smo ubežali, je prišel v nasebino neki neznaní belokožec in je poglavarja tako udaril po glavi, da se je nezavesten zgrudil na tla. Neznani tujec mu je pa odpeljal hči. Gotovo dobiš visoko nagrado od poglavarja, ako mu hčer pripelješ nazaj!«

Korak je Meriem objel okoli pasa. Ljubezen je ogrevala kri v njegovih žilah. Bil je samo še napol civilizirano bitje. — London je bil za njegove misli ravno tako oddaljen, kakor Rim. Na celem svetu je poznal samo še dve bitji: sebe in Meriem, svojo ljubezen. Pritisnil jo je k sebi in strastno in dolgo poljubljal na ustnice.

V tem trenutku je z groznim glasom zagrmelo dvestet krikov črnih bojevnikov, ki so vsi nacenkrat planili proti Koraku.

Korak se je okrenil, da sprejme boj. Poleg njega je stala Meriem s kopjem v roki. Ostre puščice so sikale skozi zrak. Ena je zadela Koraka v pleča, druga mu je prebodla nogo in Korak se je zgrudil na tla.

Poslužujte se praška za pecivo in vanilin sladkorja znamke »ADRIA«, pa bo vaš uspeh gotov in popoln.

755A

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne, 23. decembra 1924.

Uradniške in duhovniške plače.

Iz uradniških krogov nam pišejo: Čitali smo, da se je vlada odločila, da že pred novim letom izdatno zboljša vse duhovniške plače. — Mi vsi vemo, da so kaplani veliki reveži in jim iz vsega srca privoščimo. Da si gmotno opomorejo, tudi župnikom ne zavidamo novih plač, daji je znano, da imajo nekateri prav dobre župnije, užitek velikih gospodarstev, polja, travnikov, vinogradov itd. ter red več živine kot najbogatejši kmet v vasi, — da imajo dobre dohodke od »štolnine« za poroke, pogrebe, za vsako izstavljenost listino, ter da jim razne »ustanovitvene« in plačane maske dajo mnogo dohodkov.

Ako primerjamo dohodke duhovščine (ki ji bodo pripadli po uravnavi) z dohodki uradništva, moramo pač reči, da uradništvo je in ostane bomo plačano. Po zakonu mu gre še razlika na plači od pol leta, odštevši takratne akontacije — prejšnja radikalna vlada je obljubljala izplačilo, a je ostala na dolgu — naslednja njena je priznala najmanj ter določila že termine, v katerih bo izplačevala zaostanke — o letošnjem božiču bi imela biti povsem poravnana, — in je ostala na dolgu, — nova vlada nacionalnega bloka je zopet priznala potrebo izplačila in zopet ostala na dolgu.

Tako zavlačuje uradništvo druga vlada za drugo, izplačilo se rodilo se je mnenje, da sploh ne pride od tega. Ni čuda, da je zavlačevalo zato med uradništvom nezadovoljstvo in ogorčenje.

»Slovenec« pravi, da je uredba duhovniških plač volilni maneuver, a mi vsi dobro vemo, da si vlada ne bo pridobila s tem niti enega duhovniškega glasu iz vrst onih množičnih slovenskih duhovnikov, ki so v nji nasprotnemu taboru. Saj je njih organizacija in disciplina premočna. Kljub temu priznavamo polno pravico duhovščine do boljše plače, ker se nam zdi nemoralno, da bi se iz strankarskih vzrokov izvrševale ali pa zadrževale pravične reforme.

Pač pa bo, kakor je to vsakemu znano, kdor je količnejša razmera, med uradništvom brezbriznost vlade za njegove zakonito zajamčene pravice — pri zelo mnogih imelo to posledice, — da se bodo v znak protesta vzdignili volitev ali celo voliti nji nasprotno listo, in to celo pri mnogih iz vrst onih, ki so sicer njeni somišljeniki in pristaši. Vlada bi torej storila zelo pametno, ako bi se pred volitvami poskrbelo za to, da poravnava to krivico in iznakaja razliko. S tem bi pokazala, da uradništvo ni sovražna, s tem bi vmirila razburjenost, s tem bi pridobila marsikak glas, ki bi si sicer odnehal, kakor smo gori omenili, ker bi ne bilo več povoda za demonstracijo.

Zatrevale se je od prešnje vlade, da je vsota, ki se rabi za izplačilo razlike, že zagotovljena in odločena. Ako je temu tako, potem pač ni nobene zadržke. — Ako pa bi temu ne bilo tako, potem nastane vprašanje: kako je bilo možno, da je vlada denar, ki se rabi za regulacijo duhovniških plač, takoj dobila na razpolago, in zakaj se istotako ne dobi denar, ki bi bil potreben za uradništvo?

V drugih državah dele uradnikom remuneracije ali 13 plačo — pri nas pa jim zadržujejo celo to, kar jim gre po zakonu. Vlada, zgani se, kazalec že kaže na 12!

— Potvarjalec Krekovič Idej. Pravkar je izšla razglednica, ki predstavlja pokojnega dr. Jan. Ev. Kreka kot govornika na nekem koroškem shodu v momentu, ko je vskliknil: »Obrnimo svoj pogled ne na mrzli, pusti sever, temveč na topli, solnični jug, kjer citre ne in oranže cveto! Tam je naša domovina in bodočnost!« Ko je neki ljubljanski naprednjak pokazal citat zakrknjenemu ultramontanu, češ, pok. dr. Krek je že takrat (leta 1914) imel v duhu pred očmi naše današnje ujedinjenje z našimi južnimi brati, je brezdomovinec hladno odgovoril: »Se zelo motite, ker dr. Krek je mislil na — Rim in na našo katoliško cerkev, svaril pa je pred simpatijami za pravoslavne Ruse.« — Pač značilna interpretacija!

— Zankernost pri izplačevanju na poednih poštah. Pišejo nam: Učiteljski novici ne je tretji mesec toda šele prejšnji teden so jim začeli nakazovati plače za prvi mesec. Lahko si mislimo in kakšnih zadržkov so bili siromaki, ker je malokateri med njimi je tako srečen, da je mogel dobiti denarno pomoč s doma. Posebno hudo je tam, kjer ni dobili hrane, temveč si morajo sami kuhati in v ta namen šivati opravi kupčati. Seda pa, ko je po treh mo-

sech vendar že enkrat nakazana bora plačila, pa je nastala nova ovira. Nekateri pošte namreč nimajo denarja ter tolažijo v obupu kakajčebož se ves teden s potrpljenjem. Marsikateri mladi učitelji ali učiteljice zaradi zanikarnosti pošte uprave niti k svojcem ne bo mogel priti za praznike. Vsaka pošta bi vendar morala vedeti za redna mesečna izplačila v svojem področju ter si potrební denar pravočasno preskrbeti.

— Klerokomunisti in njih kredit v Beogradu. Pišejo nam: Dr. Perić je bil med svojim županovanjem in komisariatom dvakrat pri vladu v Beogradu, enkrat celo s podžupanom dr. Stanovnikom. »Slovenec« je obiskal poročal o »uspešnih dr. Perićevih intervencijah« pri vladi in ministrstvih, zlasti pa pri finančnem ministru dr. Spahi. — Toda vse to je bilo samo varanje javnosti. Perić v Beogradu ni nič dosegel, niti finančne podpore za poglabitev ljubljanične struge, niti prispevka za elektrarno na Savi.

— Slaba stran proste žganjekarne. Pišejo nam: Naši kmetovalci so v splošnem zadovoljni s prosto žganjeko, vraščanje pa je, ali je taka prostost v duševno in telesno blaginjo. O vrednosti žganja kot ljudske prehrane stoji vse zdravniške kapacitete na protivnem stališču, a tudi vsak laik mora pritrčiti, da je za mladino žganje strup. V tem pogledu pa se posebno ponekod po Gorenjskem premalo pazi. Zgodí se celo, da otroci prinese v šolo seboj stekleničko žganja ali z žganjem močno »zaheljena« čaja. Sploh se na Gorenjskem nekateri skoraj vse sadije v žganje, ne samo češnje temveč tudi hruške in jabolka. Koliko bolje bi bilo, ako bi napredali iz hrušk in jabolk okrenčeno nijačo za delavne moči, namesto, da se jim daje žganje, ki slabi živčevje in dela delavce zaspane. Tudi otrokom bi prav prišlo sveže ali suho sadje.

— Kongres zvez državnih uradnikov. Redno zborovanje zvez državnih uradnikov bo 11. in 12. januarja v Ljubljani. Na dnevnem redu so poleg drugih stanovskih zadev tudi volitve nove uprave.

— Dilaške železniške letimacije. Prometno ministrstvo je dovolilo vsem slovenskim dijakom četrtinsko vožnjo za časa bežinskih in velikonočnih počitnic. Legitimacije se izdajajo na podlagi uobzorne izpričevala.

— Stanovanjsko vprašanje. V nedeljo dopoldne se je vršil v beogradski mestni posvetovalnici kongres delegatov stanovanjskih najemnikov iz vse države. Delegati se poročali o obupnem položaju, ki se obeta stanovanjskim najemnikom s 1. januarjem in navajali konkretne slučaje, kako so hišni posestniki v raznih krajih že odpovedali stanovanja in občno zvišali stanarino. Kongres je nadaljeval svoje delo tudi večeraj. Po zaključku izda predsedstvo komitete o sklepih. Popoldne je bilo v dvorani Socialističnega doma zborovanje najemnikov, ki se ga je udeležilo samo okrog 200 oseb. Predsednik združenja najemnikov Rebrić je otvoril zborovanje in očital članom malomarnost, ki je proti njihovim interesom tem bolj, ker se bliža kritični moment v stanovanjskem vprašanju. Govorniki so naglašali potrebo energičnega sodelovanja vseh najemnikov in skupnega nastopa proti akciji hišnih posestnikov.

— Pomanjkanje dobrih telefonskih zvez v Ljubljani. Vojvodina in Sisačka nam je največja ovira za uspešen razvoj naše blagovne borze. Poleg tega pa imamo zastarele, modernim poslovnim zahtevam že davno neodzgovarjajoče krajevne centrale v Ljubljani in Mariboru, ki onemogočajo vsak razvoj omrežja. Vkljub vsem urgencam in že nakazanim kreditom, kakor tudi že odobrenim načrtom se izvršitev teh za naš trgovski promet neobhodno potrebnih zgradb zavlačuje. Radovnevič smi, ali bi imelo kaj uspeha najnovejšo posredovanje naše trgovske in obrtniške zbornice.

— Člani čitalnice 27. poslopja v Vel. Bočkereku — vsi tukašnji Slovenci — žele vsem čitatelcem in čitateljem »Slov. Naroda« vesele božične praznike in srečno vesele novo leto 1925!

— Vesele božične praznike in srečno novo leto žele slovenski fantje, mornarji iz Gruiča, ki služijo v Pomorski Vojni Akademiji: Polid Belzaj, Šiška, Karol Rosenwirth, Vrhnik, Belič Vinko, Vič, Peterl Vlado, Ljubljana, Belič Ivan, Trnovo, Rekar Rudolf, Kresnice Kržišnik Martin, Unec pri Rakeku, Drachser Jož, Kranj, Jakše Karol, Črnomoč, Stern Janez, Fram, Znidaršič, Nadleski pri Logu, Ahačič Franc, Kranj.

— Jadranske območje društvo in Trstu (Riunione Adriatica di Sicurtà) ustanovljena leta 1838, je povišalo svojo glavno od 20 na 100 milijonov lir, od katerih je popolnoma uplačanih 40 milijonov lir. Društvo je svoje poslovanje razširilo, na vse države kontinenta ter šteje v svoj koncern 18 draštev v deset evropskih državah. S tem poviškom delniške glavnice, je društvo ustanovilo garancijske fondе, kateri preračunani na zlato pariteto presegajo predvojnne društvene garancijske fondе, ter stavljajo društvo med prve internacionalne svetovne zavode. Razvoj društva kažejo sledeče številke. Premislji prihod v elementarnem oddelku: Leta 1919 50 milj. lir, 1923 167 milj. lir. Nova življenjska zavarovanja: Leta 1919 88 milj. lir, 1923 423 milj. Društvo posluje tudi v naši državi v vseh vrstah zavarovanja z zelo dobrim uspehom. 703/n

— Obešenjaški humor Čaruge. V Oslonju krožijo različne vesti o pomiloščenju slovenskega hajduka Čaruge. Čaruga, ki do-

biva časopise, je čital neko jutro v listih vest o eventualni njegovi pomiloščitvi. Sicer nanj ni napravila vtisa. V ostalem je Čaruga se vedno dobro volje. Pred dnevi je žel mimo celice svojega zaprtega tovariša Prpiča, ki je istotako obsojen na smrt ter je čul, kako veselo prepeva. Čaruga je pripomnil: »Zastonj poleš Prpič! Prpič je odvračil. Meni je vseeno, če me tudi danes obesijo. Samo žal mi je, da tebe ne obesijo najprej, da bi videl, kako te dvigajo...« Čaruga: »A meni se je danes sanjalo, da se ti je pretrgala vrv okoli vratu, ko so te obesili.« Če se meni utrga vrv, boš ti tudi oproščen,« je menil Prpič. Ostala dva na smrt obsojena, Mihajlovič in Selthofer se bolj zanimata za usodo Čaruge kakor za svojo.

— Če je voznik v oblasti alkohola... Pišejo nam: Jože K. iz Preske si je izposodil v nedeljo konjica, da prepelje s njim svojo bomo opravo. Posteljo, stol mizo in kovčeg z obleko je položil na voz, poznal konjica, in hajdi po veliki cesti proti Kranju. Pa nesreča je hotela, da so gorenjski in menda tudi drugi konji navajeni obstajati pred gostilno. Pred vsako medvojsko gostilno se je konjič ustavil in Jože, ki je to smatral za božji mikljaj, je konjica rad ubogal. Konjiček je zmrzaval pred gostilno, Jože pa se je grel z rujnim vinom. Pa tudi konjicu je privoščil Jože senu in ovsa. Kc je obral vse gostilne, je zopet s težavo zlezal na voz. Noge so se mu šibile, ker niso mogle več nositi dve. Jože je prijel bič udaril po konjicu in hajdi po široki prašni cesti. Konjič jo je ubral. Jože je sicer poskušal konjica umiriti, ker na me je pozabil dati v usta uzdo, je bil Jožetov trud zaman. Konjič je dirjal, Jože pa se je zabal v sladke sen in se zugal enkrat na desno, enkrat na levo, dokler ni končno strel z voza in z glavo priletel na trdo zmrzlo, z debelim gramozom nasuto cesto. Jože je oblezal kakor mrtve, ni se več ganil, konjič pa je dirjal naprej po veliki cesti, dokler ga ni ulovil neki ljubljanski doktor. Jožeta so našli na cesti močno okrvavljene. Z velike rane na čelu in močne praske pod desnimi očesom kakor tudi iz nosa in ust je tekla kri. Jože se ni ganil. Ubil se je. Ubil, po gosposodi je odneval po vasi. Jožeta so dvignili in odnesli v Bohinjsko gostilno, kjer so kmalu opazili da Jožeta ni še zapustila vedno žemja duša. Jože je še dihal. Pozvali so zdravnika in ta je ugotovil, da so rane težke, da bo na Jože najbrže le še okrevaj. Jožeta so budili in budili in končno se je posrečilo ga spraviti k zavesti. Toda Jože je bil še vedno tako pod vplivom vinskih duhov da si ni zavedal kje je in kaj se z njim dogaja. Tudi bolečin najbrže ni čutil. Ko ga je zdravnik vprašal, kje da je pil, mu je Jože zaključivo odgovoril: »Kie druget kot pod nosom!« Jožeta so naložili na voz, ga peljali na kolodvor in z vlakom v Ljubljano v javno bolnico, kjer bo imel pri liko premišljevatí o usodi onih, ki so udam demonu alkohola.

Vaša kolesa

prenoviti, emilirati in popraviti kakor tudi stroko na shraniti v garažo

ko žime Vam stroški ceno 6848

tvrška J. GOREC

Pošta Ljubljana, trgovski banki in despotovskih 41

Iz Ljubljane.

— Ustanovni občni zbor »Društva odvetniških in notarskih uradnikov ljubljanske oblasti« se je vršil v nedeljo dne 21. t. m. ob desetih dopoldne v Prešernovi sobi restavracije »Novi svet« ob lepem številu udeležencev. Poročala sta kot sklicatelja zborovanja imenom »Zveze društev pravnih nasmečencev za Slovenijo v Ljubljani« njen pr. čednik g. Urbančič in tajnik g. Pfeifer. V odmor so bile izvoljene tebe članice: gđ. R. m. a. k. v. a., predsednica: Deisingerjeva, podpredsednica: Stamočjeva, tajnica: Magistrova, namestnica: Sinčevčeva, b'adajničarica; Kalanovca, namestnica in Papirjeva kot odbornica. — Določila se je vpisnina 5.— Din enkratno, članarina 10.— Din mesečno. Društveni lojal je v Narodnem domu, 1. nadstropje, in se uradje vsak dan razen nedelj in praznikov od 12. do 1. in od 6. do 7. ure zvečer, kjer se istotako sprejemajo novi člani in članice.

— Zazidava parcel ob Aleksandrovi cesti v Tomanovi ulici. Stavbno parcelo na vogalu Aleksandrove ceste in Tomanove ulice, kjer so ravno kar podli zadnji objekt bivšega vojaškega oskrbovališča, je kupila, kakor smo že poročali, direktorja poštno-telek. k. k. prične spomladati z zgradbo trinadstropnega uradnega poslopja s frontami na obe imenovani ulici. Stavbišče na vogalu Tomanove in Gajevе ulice ostane rezervirano za zgradbo III. deške ljudske šole.

— Uradno in stanovanjsko poslopje »Okrožnega urada za zavarovanje delavcev« se bo spomladati ometalo in prihodno jesen oddalo v uporabo. Ker bodo v teh poslopijih zasedena tudi uradniška stanovanja, bo vsled tega izpraznjenih in na razpolago v mestu kakih 8—12 stanovanj, ki jih bo stanovanjski urad lahko odkazal drugim potrebnim strankam.

— Zdravstveno stanje mesta Ljubljane. Zdravstveni izkaz v času od 14. do 20. decembra beleži to-le statistiko: Umrlo je 27 oseb, 13 moških in 9 žensk (tulec 10). Smrti vzrok: Življenjska slabost 1, letjica 2, pljučnica 1, davica 1, škrlatica 1, možganska kap 1, srčna hiba 4, rak 2, drugi naravni smrti vzroki 8. Med tem časom se je rodilo 27 otrok, 12 deklet in 14 dečkov (1 mrtvorjenec). Naznanjene nalezljive bolezni: davica 1, ospice 18 slučajev.

— Bogat srečolov je točka sporeda božičnice, ki jo priredi prostovoljno gasilno in reševalno društvo dne 26. tm. ob 7. zvečer v dvorani mestnega doma. Pomembnost gasilcev in humanitarne namene prireditve zasluži nalo največjo pozornost ter zelo množičen obisk. Vstopnina 10 dinarjev. 700/n

— Redni občni zbor starešinske zveze »Triglava« se vrši dne 27. dec. 1924 ob 8. zvečer v knetiski sobi Narodnega doma s sledečim dnevnim redom: 1.) Pozdrav predsednika, 2.) čitanje zapisnika, 3.) poročila funkcionarjev, 4.) volitve predsednika in odborn. 5.) vprašanje proslave 50 letnice »Triglava«, 6.) slučajnosti. Vse starešine vabi k obilni vdeležbi odbor. 701/n

— Vabilo na občni zbor Podpornega društva za slovenske visokošolce v Gradcu, ki se bo vršil dne 28. decembra t. l. ob 10. dop v seminarju za slovansko filologijo na univerzi, sba št. 123, II. nadstropje s sledečim sporedom: 1.) Poročilo odborovih članov. 2.) Razpolaganje z društvenim imetjem, vslec razpusta društva po določilih § 37. društvenih pravil. 3.) Slučajnosti. P. p. Odbor predlaga, da se prepusti imovina društva — Radogoiu. V Ljubljani, dne 22. decembra 1924. Odbor.

— Podpore za osemogole obrtnike. Podporni fond Obrtnega pomožnega društva v Ljubljani razdeli tudi letos onemoglim obrtnikom obiljane podpore. Zadevne prošnje naj se pošljejo do 28. decembra t. l. na Obrtno banko v Ljubljani. Fran Ks. Stare, predsednik uprave podpornega fonda. 697/n

— Restavracija v Oficirskem Domu ljubljanske posadke odda se v najem s 1. januarjem 1925. Ponudbe poslati do 27. tm. na Upravni odbor, ali predati osebno kapetanu Kopricevici (Komanda Dravske divizijske oblasti »Zvezda«) kateri daje tudi potrebna pojasnila. 691/n

Užitek nad užitki

je avdodelna pristnega

Van Kaster kakao

Iz Celja.

—c Nesreča ali samomor? V ponedeljek jutraj so našli blizu čuvalne hišice na tiru v Čretu moško truplo z odtrgano glavo. Nesreča se je najbrže zgodila pri putanjujem brzovlaku okrog 2. ponoči. Ponesrečenčevu identiteto se niso mogli doznati. Očitvega je le toliko, da je stanoval nekje na Teharju in da je bil delavec v neki celjski tovarni. Kako je zašel na tir, ali nameroma ali ponesreči tudi ni znano. Komisija je odredila, da so truplo prepeljali na okoliško pokopališče.

—c »Celjske Novice« naznanjajo v svojih zadnjih številki, da začasno prenehajo izhajati in da se združijo z mariborsko »Strazov«. Jokal se za njih ni bo nihče in jim želimo po »stradalnem« delu sladok počitek.

Turistika in sport.

— Naznanilo. Pravkar se je osnoval pripravljalni odbor za ustanovitev kolesarskega in motociklističnega društva »SAVA« s sedežem v Ljubljani. Namen društva je razširjati in gojiti praktično kolesarstvo in motociklistični sport s skupnimi izleti, z dirkami, z društvenimi ahalajšci, s prirejanjem veselic in gledališkimi predstavami. Novo društvo bo delovalo za povzdigi sporta z raznimi sportnimi prireditvami, v prvi vrsti pa bo skrbelo za zboljšanje družabnega življenja in s gojitvijo naših narodnih idealov. Skupno bomo posejali prekrasne biserke majke Slave in vsa ljubezen do naše premile zemlje-domovine se bo dostikrat razodavala v navdušenem petju, ki bo pogosto nenadoma privlelo iz globoko čutečih src zbranih slovenskih kolesarjev... Skrbelo se bo, da bomo čimprej dobili dovoljenje, da bodo člani društva lahko posejali sosednjo kraljevino Italijo brez založitve kavcije, ki je sicer precej visoka in zvezana z zamudo časa, kaveljco in drugimi neprilicami. — Cenjeni sportni tovaršili! Ustanovni občni zbor se vrši dne 11. januarja 1925 ob desetih uri dopoldne v gostilniških prostorih g. Fr. Kavčiča v Ljubljani, Privoz št. 4. Po občnem zboru se bodo udeleženci slikali. — Pripravljalni odbor. 703/n

— Občni zbor Srbskega planinskega društva. V nedeljo dopoldne je sklicalo SPD redni občni zbor. Društvo je bilo ustanovljeno že l. 1902 po inicijativi g. Stanojeviča, Zupovica, Radovanoviča ter drugih odličnih vseučiliških profesorjev in javnih delavcev. Ali ker ni bil namen društva širiti turistikto kot pot, nogo pospeševati naučne izlete, je čisto prenehalo delovati in je bilo obnovljeno šele l. 1922. Od tega časa deluje z večjo agilitnostjo. Društvo šteje sedaj 420 članov ter ima pet sekcij — v Soko Banli, Valjevu, Pirotu, Zajčarju in Sremski Mitrovici. Lani so prirejali člani izlete v planine po južnem in vzhodnem delu predvojne Srbije, pa tudi v naše Karavanke, Julijske in Savinske Alpe. Društvo namerava prihodnje leto zgraditi planinsko kočjo na Avali. Pozneje zgradi še več planinskih koč, če bo članstvo podpiralo odbor in vršilo svojo dolžnost. Občni zbor je izrazil odobrovo zaupnost, naskar so imeli zborovalci skupno kosilo in izlet v okolico.

Zlahtič — večkratni morilec?

Preiskava proti morilcu Zlahtiču je v polnem teku. V soboto popoldne je bil zaslišan od preiskovalnega sodnika Mihaliča. Navzlic obsežnemu dokazalnemu materialu po Zlahtiču še vedno trdovratno zanika svojo krivdo. Preiskava je znatno otežkočena s tem, da so morilca predložitno zadrževali v zaporu ptujskega sodišča in je imel dovolj časa, da si je izmislil dober načrt zagovora. V tem oziru je bila brezdomno napravljena velika pogreška, ki se sedaj teko maščuje. Vendar se zdi, da Zlahtič nima same enega, temveč celo več umorov na vesti. Včeraj je prišel k preiskovalnemu sodniku posestnik Visenjak iz ptujske okolice, čigar žena in mati sta bili leta 1922. umorjeni. Visenjak je navedel par zanimivih podrobnosti, ki stavlja Zlahtiča v zelo sumljivo luč. Visenjak je izjavil, da sta bila nekaj dni pred umorom na njegovem domu dve neznanici, ki sta se zanimala za hišne razmere. Par dni zatem je odšel Visenjak

v Ptuj in ko se je vrnil domov, je našel svojo ženo in svojo mater umorjeno. Navzlic takoj uvedeni obširni preiskavi storilec takrat niso mogli izslediti. Ko je Visenjak te dni čul o Zlahtičevih zločinih, je sklenil, da se odpravi v Maribor, ker je stopil pred preiskovalnega sodnika in ga prosil, da pripeljejo pred njega Zlahtiča. Njegovi prošnji je bilo ugodeno in čim je Visenjak Zlahtiča ugledal je bil takoj trdno prepričan, da je to eden izmed onih mož, ki sta bila pred umorom, izvršenim nad njegovo ženo in materjo, na njegovem domu. Če bo uspejo Zlahtiču tudi ta dva umora, ki jih je osumljen, dokazati, tedaj imajo opraviti oblasti z najmanj osemkratnim morilecem, kateremu se je dosedaj vedno posrečilo na rafiniran način umakniti roki pravice.

V nedeljo se je vršil pogreb umorjenega čevljarja Mikla, katerega se je udeležilo veliko število prebivalstva.

Neznani tatovi so pred dnevi vlomili v vršno zapечатeno stanovanje čevljarja Mikla in odnesli usnja v vrednosti 1000 D.

Orožniki so storilec na sledu.

Ekstremna podnebja,
o zimi zelo mrzla, poleti zelo vroča postarajo pradično delikatno žensko obličje. Le ta nima boljšega zatočišča nego je redna uporaba

CREME SIMON
(CRÈME SIMON) na se vlažni, koži, da se izogne izsuševanju tkanin, tvorbi gub in tisočim drugim krutim prikaznim let.

Prodaja se povsod
krema, prašek in milo SIMON

Parizmaria SIMON, 89 Pg. St. Martin, Paris

Julijska Krajina.

— Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici sklicuje na dan 28. decembra t. l. občni zbor. Na dnevnem redu so poročila likvidacijskega odbora.

— V Idriji se je ustanovila »Gasilska zveza« za idrijski politični okraj. Za predsednika je izvoljen Fran Hladnik. — V Idriji sta razpisani službi mestnega tajnika in enega uradnika. Razpis je samo italijanski, kadar se kaj tirja od ljudi, takrat je dobra tudi slovensčina.

— Poroka. Gosp. Stanko Logar v Ajdovščini se je poročil z gospodično Anico Lutmanovo iz Standaže pri Gorici.

— Iz Sežane. Na zadnjem trgu je bilo živine 1081 glav. Pristojbina za šotore in živino prinaša občini lepe dohodke. Na zadnjih treh trgih se je plačalo pristojbine 5700 lir. Semnji v Sežani uspevajo izborni.

— Zbirka »Solskega društva«. Za vzdrževanje slovenske začne šole v Trstu in otroških vrtcev prireja »Solsko društvo« tudi letos zbirko o priliki praznika »Nedolžnih otrok«. Razposlane so pole in pričujejo se, kakor doslej vedno, polni odziv z darovi in članarino. Pomoč slovenski deci je plemeniti čin!

— Letošnji pridelek vina na Goriškem znaša po uradnih podatkih okoli 163.820 hektolitrov. V Brdih je bilo vinskega pridelka 23.000 hl, v goriški okolici z mestom 2800, v Vinavski dolini 80.450, v komenskem okraju 11.670 hl, v gornji Furlaniji 18.500 hl, v dolnji Furlaniji 21.600 hektolitrov. — Lani vrši dne 11. januarja 1925 ob deseti uri do 220 lirami za hektoliter dobrega briskega in med 140 do 160 lirami za hektoliter dobrega vipavškega vina.

Zavrtni umor pri Zagrebu.

Dne 19. t. m. je prišel seljak Marko Kariš iz sela Kraljeva Velika na urad zagrebške policije in je izjavil, da je bil njegov oče dan pozneje od neznanega storilca zavrtno umorjen. Policija je na lice mesta takoj odpeljala svoje agente, ki so s pomočjo orožnikov ugotovili dejanski stan. Seljak Mijo Kulišić je bil ustrojen v kuhinji svoje hiše, ko je sekal drvo. Detektivji so med drugimi odkrili tudi druge interesantne podrobnosti, na temelju čijih se je posrečilo morilca dobiti. Med drugim so kriminalni organi ugotovili, da je imela lepa in postavna 38letna Kulišičeva žena Ana ljubavno razmerje z nekim Viktorjem Fumičem, seljakom iz istega sela. Prevarani soprog je vedel za nezvestobo svoje žene ter ji je to večkrat očital. Dne 18. decembra je odšla žena zopet iz hiše. Bila je vsa nalipšana in čim je to mogla opaziti, je izjavila: »Le pojdi k tvojemu ljubimcu...« Ana je odšla naravnost k Fumiču ter mu potožila, kako da je mož sekanten. Fumič je nato pripomnil, da ga ubije pri prvi priliki. Svojo grožnjo je izvršil še isti dan. Okoli 18. je prišel s vojaško puško pred Kulišičevo hišo ter je skozi okno ustrelil na nič hudega slutečega Mijo. Strel je bil smrtonosen in Kulišić se je zgrudil vpricho svoje prestrašene matere mrtve na tla. Zadet je bil v hrbtnico. Žena Anka, ki je čula strel, je prihitela v kuhinjo, kjer je ležal nesrečni Mijo. Čim je žena ugledala mrtvega moža, je letela na cesto ter glasno kričala, da so njenega moža umorili. Seveda je svojo bol samo hlinila.

Morilec je odšel po storjenem zločinu v gostilno, kjer se je napil žganja, zatem pa se je vrnil na kraj zločina, kjer je uganjal razne komedije ter prisegel, da vlovi morilca. Naslednji dan pa ga je doletela usoda. Orožniki in agenti, ki so vedeli za njegovo odnošaje do Kulišičeve žene, so ga prišli in izločili sodišču. Prijeta je bila tudi žena. Morilec je svoj zločin priznal, dočim Ana zatrjuje, da se ne čuti krivo. Pravi sicer, da ji ni žal smrt svojega krca ga ni nikoli ljubila. Obžaluje le, da je umrl tako nasilno smrt. Oba ljubimca sta bila izročena sodišču.

Gospodarstvo.

Narodna banka maksimira obresti?

Narodna banka namerava maksimirati obrestne mere in sicer za vložke z 10%, za eskont z 18%. Banke in zavodi, ki se ne podvržejo temu diktatu, izgubijo kredite Narodne banke.

K temu nameravanemu ukazu Narodne banke se oglašajo kritični glasovi, ki opozarjajo na neskladnost maksimiranih obrestí. V beogradski »Politiki« navaja na pr. dobro podkovani pisec na to, da se maksimirane obrestí ne morejo držati, češ da si vsak vlagatelj lahko premisli, predno vloži v banko denar po maksimiranih obrestih, če kupi istočasno obveznice 7% državne, posojila od 100 dinarjev za 65 dinarjev, da mu na ta način donosajo 11%. Lahko kupi nadalje agrarno posojilo po 25 dinarjev, ki mu nosi 16%, 2 in pol rento od 1000 dinarjev pa za 140 dinarjev, kar pomeni 18%. Razven tega zadene lahko milijon ali v slučaju amortizacije za 140 dinarjev celih 1000 dinarjev...

Pisec veruje, da se uklonijo banke in da bodo znižale obrestí na vložke, vprašanje pa je, kako se bodo ravnali vlagatelji.

Dosledno z gornjim ukazom bi bilo po pisčevem mnenju, da Narodna banka ukaže tudi svojemu glavnemu debitorju, državi, naj zniža obrestno mero na 10%. Tukaj pa bo zadela Narodna banka na nepremostljivo zapreko, na domače in zunanje borze, ki si ne dajo komandirati obrestí in ki se ravna samo po gospodarskih principih ponudbe in potrebe.

Clankar »Politike« sklepa, da se obrestí ne dajo diktirati. Mi pravimo, da vprašanje ni tako enostavno. Kot za postavljajo beogradski pisec. Maksimiranje obrestí ima svoje dobre in zle strani. Dobre strani so dovolj jasne, kar se pa tiče državnih papirjev, bi njihova cena pač le poskočila...

—g Zakaj se ne uveljavi nova carinska tarifa? V zadnji plenarni seji trgovske in obrtniške zbornice se je upravičeno kritiziralo, zakaj vlada še vedno odlašala z objavo in uveljavitvijo nove carinske tarife, ki jo je prejšnja vlada že v načelu odobrila. V trgovskih in industrijskih krogih, osobito

v tistih, ki niso sedanjí vladi naklonjeni, je to zavlačevanje dobrodošlo agitacijsko sredstvo za predstojajoče volitve ter se sušlja o podkupljenju, dasi brez dokazov. Dokazano pa je, da vsled takega malomarnega postopanja vlade res trpi na vseh koncih in krajih naša trgovina, industrija in obrt, osobito v prečasnih krajih blizu državnih mej. Pri sedanjí carinski tarifi in pri naraščanju naše valute ima naša industrija nezdružljiv konkurenčni boj. Inozemske tovarne imajo povprečno tolike zaloge, da jih morajo šestkrat prodajati pod lastno ceno, zato preplavljajo s svojim blagom naš trg. To je sosednim državam tem laglje, ker deloma že imajo nove avtonomne tarife, druge pa jih v kratkem uveljavijo, n. pr. avstrijska carinska tarifa stopi v veljavo že s 1. januarjem 1925. Kdaj pa se zgodi to pri nas? Pri nas se domače delo niti ne štiti s potrebnim povzvišanjem azija. Ne samo v interesu domače industrije, trgovine in obrti, temveč tudi v interesu države in njenega prestiža je, da stopi nova carinska tarifa čim prej v polno moč.

Davek na poslovni promet od prodaje vžgalic in cigaretne papirja.

Na inicijativo Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je finančna delgacija v Ljubljani naslovila na vsa davčna oblastva v Sloveniji nastopni odlok:

Po čl. 8. točka 7. zakona o davku na poslovni promet, onkoma po pravilniku k temu zakonu je promet vseh predmetov drž. monopolov davka prost, ker ti predmeti niso realne, nego fiktivno ali z državno davčino povečane vrednosti ter so večinoma izraz državnih davčev v kakršnikoli obliki ter imajo že vnaprej uradno določeno prodajno ceno.

Delegacija je bila opozorjena, da ponekod davčna oblastva obdačujejo tudi promet s nekaterimi monopolnimi predmeti, kakor vžgalicami in cigaretne papirjem, češ, da je prodaja prepriščena prosti konkurenci.

Po razglasu oblastne monopolne uprave v Ljubljani z dne 22. maja 1923, št. 37/3 1923 (Uradni list št. 51 ex 1923) in tudi po novejših cenovnikih je samo prodaja v razglasu pod III. navedenega luksuznega cigaretne papirja (n. pr. Abadie Club, Golub itd.) prepriščena prosti konkurenci.

Cena tem vrstam cigaretne papirja ni uradno določena; nanje se pobira samo mo-

nopolaka takos pri izvozu iz tovarne dotičnega podjetnika.

Ta promet torej brezdomno podlega davku. Monopolizirani cigaretne papir, katerega proizvodnjo in prodajo si je pridržala Uprava monopolov sama, pa se prodaja samo po pooblaščenih prodajalcih (trifikantih) po uradno določeni ceni. (Prodajalci dobivajo le 5% provizijo.)

Pekoračenje cen je prepovedano in kaznjivo.

Ta promet ni obdačiti. Vžgalice so v Sloveniji nepopolni monopol. Monopolna taksa se pobira v domačih tovarnah slično kakor pri luksuznem papirju.

Prodajna cena je bila pred uveljavitvijo cenovnika z dne 19. maja 1924. Pov. br. 24 predmet proste konkurence, s tem cenovnikom pa je monopolna uprava predpisala za vsa kraljevino enotno obvezno ceno, katere prekoračenje je prepovedano in kaznjivo.

Promet je do uveljavitve tega cenika davku zavezan, potem pa davka prost.

—g Hmelj. XLIV. poročilo društva v Zalcu. Zatec, CSR., 18. dec. 1924. V tretjem tednu im. se je vzdrževalo povpraševanje po hmelju in cene so se dvigale na 3200 in 3300 SK za 50 kg. Glavni kupci so eksporterji in komisijonarji, kateri kupujejo zgolj v kritje potrebnih množin hmelja za tu- in inozemske veletrgovarje. Ob ur. ko. to pismo, se plačuje za la od 3400—3500 SK za IIa od 3250—3300 SK in IIIa od 3200—3250 SK za 50 kg. Končno razpoloženje je izvanredno čvrsto, cene dvigajo se. Opek okvir, v katerem se pomikajo cene, dokazuje čvrstost hmelj. trga. Savez hmelj. društev.

—g Tarle na železnih nali se zenačilo. V zadnji plenarni seji trgovske in obrtniške zbornice je zbor svetnik g. Lenarčič navedel kuriozum, da mora plačati za vagon na progi Vrhnika-Ljubljana celih 1100 Din več kot se plačuje na enako dolgi progi Jarše-Ljubljana. Dasi ima vrhniško postajo takorekoč pred nosom, vozijo raje tovare na oddaljenejšo postajo, po strmih klancih na Verd, ker je prevoznina po bivši južni železnici v Ljubljano dokaj cenejša. Tudi zbor svetnik g. Petovar je navajal da računalo na novi prekmurski železnici pri vagonskih tovorih do 320 Din več kot za enako razdaljo na starih železnicih. Skrajni čas je, da napravi prometno ministrstvo red ter uvede za vse proge, tudi za privatne, enotne tarife.

Vladimir Levstik:

Moralen doživljaj.

(Konec.)

Vzel sem jo. In sem jo odveč večerjat v najiminitnejši restoran, kjer so me videli z njo vsi moji ugledni pokrovitelji in vse moje spodobne znanke. Prav za pokoro sem vrgel od sebe svoje dobre sloves — tisti prokleti sloves, ki ga nimamo zato, ker bi se vzdrževali podlih dejanj, ampak zato, ker uganjamo svoje podlosti na tihem, pred ljudmi pa zatajujemo njihove živte!

Po večerji sva šla domov... Kaj bi vam pravil! Tri dni in tri noči sem jo molil, kakor žen in nevesto. Poljubljal sem brazgotine, ki jih je ostavil moj korobač, ter jo kleče zaklinjal, naj pozabi. Nobeno ponižanje mi ni bilo pregluboko v brezumni, vseničujoči orgiji kesanja, ki sem jo slavil tiste tri dni in tri noči, in nobena človeška sli se ne more primerjati z ostro in vrtajočo trzavico mozga, ki sem jo okušal v presledkih tre radovoljne kazni. Ali veste, da sem hotel zavreči svoj ugled, svoje sorodstvo in svoje prijatelje in sem jo nagovarjal, naj postane moja žena?

Smehljala se mi je s srečnim zadovoljstvom živalce, ki jo božal. Mrmrale vekomaj iste litanije svojega stanu se je vdalja mojim objemom. Nazivala me je svojega ljubega, zatega gospoda, zagovarjala me pred mojimi lastnimi obtožbami ter mi dopovedovala, da sem imel prav: sli je bila vendar moja... Le moje blazne ženitovaniske ponudbe je zavračala na vse kriplje, roče me z očividno grozo, naj se iznametujem in naj je nimam za nora. In to ni bilo čudo: kako bi se komu odprlo srce, ki je trkal nanj s korobačem?

Tri dni in tri noči je z zdravim tekom pospravljala neverjetne množine poslastkov in dragih jedi, s katerimi sem jo hranil, ter pila za dva in pušila za tri. Četrty dan je nehrustala moj poslednji bonbon, zapalila mojo poslednjo egiptovsko cigareto, nrlnela svoj smešni modni klobuk, ogrnila kričeči plašč in odšla, rekoč:

»Vi plete, da bi se uromahiali s takimi... Z Bogom, gospod, in hvala za vse...«

Nisem je zadrževal. Moja vzhlečnost je enahnila prav tako nenačoma, kakor njeno veselje nad menoj. Se ti isti mah, ko je zaprla vrata za seboj, sem studoma začutil v zraku njen po-

cent parum in brezstidni vonj njenega kupljivega telesa. Planil sem k oknu, odprl ga na stečaj in ostrmel nad mogoto novega življenja, ki mi je sijalo naproti. Bil sem ozdravljen, bil sem pre-rojen...

Pozabil sem jo, kakor pozabljamo težke sanje. Le njeno ime, ki ga je kdo ve zakaj z okorno dekelsko pisavo začekala na košček papirja, sem spravil v neki predal za spomin: Ana Golobova...

Kmalu nato sem odpotoval in sem preživel na tujem pet let. Poslov sem imel preko glave, ljubic pa toliko, da jim ne vem števila. Na suho južno in na svoj roman z Ano Golobovo nisem mislil nikoli več. Po moji vrnitvi v domovino me je nehoti spomnil te stvari naš glasoviti venerolog dr. Črvičnik, ko mi je pri neki priliki razkazoval svoje preparate. Krasno zbirko ima, da veste, in vsi predmeti so ohranjeni po njegovem izvirnem načinu, to je, nekako okamenjeni, tako da nalikujejo kosom svežega mesa, pravkar odrezanemu od telesa. Med temi preparati je bila leva ženska grud, strahotno razjedena po sifilisu. Na majhnem otočku zdrave kože, ki je ostal sredi gnusnega razjedanja, se je razloženo poznal obronek, kakršnega bi napravil barbarski udarec z bičem!

»Odkod imaš to?« sem se zdrnil. Mučna slutnja mi je prešinila možgane.

»Čitaj,« je malomarno velel zdravnik in pokazal na listič pod preparatom.

Čital sem:

»Ana Golobova, prostitutka, 27 let. Lues. Splošna bolnica, 8. XII. 19...«

In tako je, prijatelji. Ta prigoda me je naučila, da je morala odpustiti greh, dokler jo prepeljavam sam s seboj in sodiš sebe; kakor hitro pa jo nameriš proti svojemu bližnjemu — tje! Zakaj človek... ali je dober, ali pa ni. In bojim se...

Inženjer ni povedal, česa se boji. Vstal je, tresoč se od zagonečne togo-te, in odšel domov, ne da bi nas pogledal.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

JOSIP ZUPANČIČ.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposl. Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.

Drva
trboveljski
premog
H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 8
Telefon 343

Volnene jopice 149 T
lumperje, modne telovnike, otroške sveterje, čepice in šale po zelo nizkih cenah, ima v veliki izbiri trgovka
F. I. Geršič, „Pri Ivanki“
Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Za Božič in Novo leto

dobite vse knjige
mladinske pravljice in legende, za malčke veliko izbiro slikanic z domačimi in divjimi živalmi ter razne romane in povesti za odrasle v veliki izbiri

NARODNI KNJIGARNI
PREŠERNOVA ULICA

Jšče se za kolodvorsku restavracijo

popolnoma storjena ženska osona (ne iznad 40 let), kao prodavateljica na buffet u restauraciju. P. želno per tisuće dinara za kauciju. Dotična osona mora znati hrvatski i nemacki in po mogućnosti još katerega svetjskoga jezika. Zastupak mjes. Din 1000 i hrana zajamčena u letu mnogo više. Pismene ponudbe na

C. Tratnik,
restaur. gl. kolodvor
Zagreb 7809

„Pri nizki ceni“ - Ign. Žargi

Ljubljana Sv. Petra cesta 3
Kudi cenjenim odjemalcem veliko izbiro razno- ga perila in rokavice, negovito dalje voška izbi- ra damskih modnih in otroških zimskih potreb- ščin ter raznih površnih jopice, jampertov, otroških oblačil. — Sv. Petar in plateni samov- nico itd. itd. 7373

Za božič! Za božič!
KLAVIR-PIANINO
na obroke kupite pri
ALFONZO BREZNIKO
Ljubljana, Mestni trg 3 poleg magistrata.
Najpospešnejša torika v Jugoslaviji. 7703

Umetniške razglednice

100 komadov à Din 35 — naprej priporoča
Narodna knjigarna, Ljubljana, Prešernova ul. 7.

Išče se
kompanion za Celovec s ka- pitalom za mesarijo.
Lokal na zelo dobrem mestu, popo'noma opremljen na razpolago. Stanovanje se pre- skrbi. Ponudbe pod „F.eischhauerei-3376“ na Anzeigen-Vermittlung „Kaver“ K'agenfurt Burg.

Anton Prijatelj
dijak
V petek, dne 19. decembra 1924, po dolgi, mukepolni bolezni, v sanatoriju Wienerwald pri Dunaju, bogu vdano preminul.
Trapo nepozabnega nam pokojnika bo prepeljeno z Dunaja v Ljubljano, kjer se vrši pogreb v sredo, dne 24. decembra 1924 ob 2 popoldne iz mrtvaške voze pri Sv. Krištofu, na pokopališče k Sv. Križu.
Sv. male zadušnice se bodo brale v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.
V Ljubljani, dne 23. decembra 1924.
Rodbina Prijatelj, Rodbina Prijatelj, Rodbina Omanen, Trstiče, Ljubljana, Višnja gora.
Mestni pogrebni zavod v Ljubljani. 7807

Trapista
dobre kvalitete u svakoj količini kg po 25 Din — razaslije pouzedečim Milje karska udruza Virovitica (Slavonija) 7790

Perje,
kokoške, račje in gosje, puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — trgovka E. Vajda, Čakovo 52/T

Hotel
velika jednokatna zgrada sa krasnim parketiranim sobama u prizemlju, restavracija i kavana, veliki vrt, odjel za karauzu, sve u novom stanju, bez ili s dogovorom sa inveni- arom, u dobro posjede- nom kopalištu Krapin- skim Toplicama — pro- daje se uz povoljne pla- tne uvjete za 1.250.000 dinara nakon osobnog pregleda s tma pregov- ore — vlasnik Jurković Fran, Krapinske Toplice, 7718

Za Božič in Novo leto!

Mamice, razveselite otro- ke in kupite igračne vo- zike in mala kola, tri- ciklene, holenderije, sto- lice, zložljive tudi za mi- zice, šivalne stroje itd. najceneje pri »Tribuna-«, F. B. L., tovarna dvoko- les in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska ce- sta št. 4. 126/T

»Gon«
nov preizkušen in edino nujen lek proti kane- vici (triner) ter zastare- lemu (kroničnemu) tri- perju ter vnetju mehure- ja. Za popolno ozdrav- ljenje treba šest lončkov. Vaak lonček z navodilom stane 45 Din — Proizva- ja in po pošti razpošilja- tja in po zdravniški prede- pis lekarna Penič, Zagreb- prešič, Hrvatska 99/T

Iščemo mladega inteligentnega gospoda

ki bi imel veselje naučiti se vkuhananja in kandi- ranja sadja ter vkuhananj, sočivja. Prednost imajo neoženjeni. Nastop bi bil z novim letom. 7765

Konzervna tovarna Globus d. d.

na Vrhniki pri L ubljani.

Na debelo!

Slavna društva se opozarjajo, da se dobe slaščice in čajno pe- civo iz na holjskega izdelka po najnižji ceni samo pri **Prvi stav. eksportni RUDOLF BISCHOF,** slaščičarni, Rožna dolina 239. — Dostavljam in na zaht vo cenjenih na- očil grem tudi na dom. Točna postržba!

Nvalježno, praktično darilo. Zenljivo in napeto čtivo.

Tarzanove povesti

I. Tarzan, sin opice (302 strani)
II. Tarzan in svet (308 „)
III. Tarzanove živali (276 „)
IV. Tarzanov sin (352 „) 7730

Cena za vsako knjigo broš. Din 30—, vez. Din 36—.
Naročila sprejema Zvezna knjigarna, Ljubljana, Maršala trg 8.